

Yttrande

Dnr 25UN10
2025-04-29

Utbildningsnämnden

Förslag till yttrande över motion (SD) – Trygghetsskapande åtgärder för Gävles grundskolor samt gymnasium

Inledning

Kommunstyrelsen har begärt ett yttrande från utbildningsnämnden i ärendet Motion (SD) - Trygghetsskapande åtgärder för Gävles grundskolor samt gymnasium. Ärendet har diarienummer 24KS504 i kommunstyrelsens diarium.

I motionen yrkas:

Att utbildningsnämnden utser en eller flera samordnare inom utbildning Gävles befintliga medarbetare som genom regelbunden kontakt med varje enskild kommunal grund- och gymnasieskola håller sig uppdaterad om rådande situation på respektive skolenhet.

Att samordnare, såsom beskrivs i att-sats 1, regelbundet ska återrapporera till nämnden.

Att utbildningsnämnden, vid återrapport om otrygghet och oroligheter vid någon skolenhet, ska bistå vid insättning av kamerabevakning samt väktare om sådant behov föreligger.

Att utbildningsnämnden ska kartlägga behovet av utbildning i hantering av hot och våld hos medarbetare inom kommunens grund- och gymnasieskolor.

Att utbildningsnämnden ska kartlägga vilka andra trygghetsskapande åtgärder Gävle kommuns grund- och gymnasieskolor är i behov av.

Yttrande från Utbildning Gävle

Bakgrund

Stärkt skolsäkerhet, kommande lagändringar

Regeringen lade den 16 april 2025 fram en proposition om ökad skolsäkerhet, utifrån den skolsäkerhetsutredning som genomförts.

Det förslag som läggs fram innebär att:

- Alla förskolor och skolor ska ha en beredskapsplan och ett löpande beredskapsarbete. Det handlar om att planera, utbilda och öva för att ha beredskap att hantera allvarliga våldssituationer och hot om allvarliga våldssituationer.
- Det ska tydliggöras att skolan inte är en allmän plats. Alla förskolor och skolor ska vidta åtgärder för att obehöriga inte ska ges tillträde till förskolans eller skolans område när verksamheten pågår. Det är huvudmannens ansvar och kan bland annat handla om tydliggöranden av gränser, upplysningar om att obehöriga inte får vara där, låsta dörrar, passerkort, kodlås och taggar.
- Rektorn får möjlighet att besluta att väskor eller andra föremål som elever har med sig undersöks, om det är befogat för att begränsa risken för ordningsstörningar, kränkningar eller brott eller för att upprätthålla säkerheten.
- Fler brott i skolan ska polisanmälas – inte bara de allvarligaste brotten. Det ses som en viktig signal och möjliggör att polis och socialtjänst kan agera tidigare och tydligare.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2025.

Ett nytt statsbidrag för säkerhetshöjande åtgärder kommer att införas. Detta är tänkt att underlätta för huvudmän och skolor att använda sig av tekniska lösningar för att öka säkerheten.

Utbildning Gävle har startat upp ett arbete tillsammans med enheten för säkerhet och beredskap och Gavlefastigheter (GFAB) för att se över hur lagändringarna kan komma att påverka Utbildning Gävle. Utifrån de krisplaner som nu finns kommer beredskapsplaner att upprättas, i enlighet med den nya lagstiftningen. Det pågår även ett arbete avseende tillträdeskontroll till skolområden och skyltning gällande detta. Vidare kommer skolpersonal att utbildas kring de juridiska aspekterna avseende undersökning av väskor och andra föremål samt polisanmälan av brott i samband med skolverksamheten. Man ser även över möjligheten att ta in väktare för att utföra genomsökning av väskor och andra föremål.

Kamerabevakning

Den 1 april 2025 slopades tillståndskravet för kamerabevakning för statliga myndigheter, kommuner, regioner och skolor. De nya reglerna innebär att ingen längre behöver ansöka om tillstånd till kamerabevakning hos Integritetsskyddsmyndigheten (IMY). De som tidigare har behövt ansöka om tillstånd ska själva göra en intresseavvägning mellan bevakningsintresset och den enskildes intresse av att inte bli bevakad. Intresseavvägningen ska dokumenteras. Dessutom ska man ha en förteckning med vissa uppgifter om den kamerabevakning man har eller har haft de senaste fem åren. De nya reglerna innebär ingen förändring av hur avvägningen mellan bevakningsintresset och integritetsintresset ska göras. Bevakningsintresset måste fortfarande väga tyngre för att bevakningen ska vara tillåten. Skillnaden är att IMY inte längre bedömer om en bevakning ska tillåtas eller inte i förväg. IMY har fortsatt tillsynsansvar över all kamerabevakning och IMY:s bedömning

kommer att vara likartad när man granskar bevakningen i efterhand som när man tidigare bedömde en tillståndsansökan.

Integritetsintresset på skolor och förskolor väger generellt sett tungt, särskilt mot bakgrund av att barn och unga uppehåller sig där. Det krävs därför i regel mycket starka skäl för att kamerabevakning ska tillåtas på en skola eller förskola. Huvudregeln är att det måste finnas en reell problematik på platsen för att kamerabevakning ska kunna införas. Enligt IMY kan man inte sätta upp en kamera i rent förebyggande syfte.¹ Integritetsintresset väger särskilt tungt på platser där elever kan tänkas befinna sig under en längre tid, så som undervisningsytor och sittplatser i korridorer. Bevakning på sådana platser under skoltid måste enligt IMY betraktas som ett kännbart intrång i både elevernas och de anställdas integritet. Det måste det finnas ett påtagligt behov av bevakningen för att den ska anses nödvändig och proportionell. I första hand ska alternativa, mindre integritetskänsliga tillvägagångssätt användas.

Väktare

Gävle kommun har ett bevakningsavtal med Addici Security AB. Det finns därigenom möjlighet för verksamheterna att avropa säkerhets- och bevakningstjänster om man bedömer att det finns behov av detta. Under verksamhetstid kan väktare till exempel sättas in vid speciella tillfällen så som vid skolavslutningar eller vid högriskbesök. Vaktarna kan antingen arbeta synligt eller ej synligt, så som i anslutande rum.

Förslag i motionen:

Att utbildningsnämnden utser en eller flera samordnare inom utbildning Gävles befintliga medarbetare som genom regelbunden kontakt med varje enskild kommunal grund- och gymnasieskola

¹ IMY:s guide för intresseavvägning vid kamerabevakning. Skolor och förskolor.

håller sig uppdaterad om rådande situation på respektive skolenhet

Detta görs redan genom att respektive verksamhetschef kontinuerligt håller sig uppdaterad om rådande situation på skolenheterna inom sitt ansvarsområde.

Att samordnare, såsom beskrivs i att-sats 1, regelbundet ska återrapportera till nämnden

Vid nämndens sammanträden finns alltid på föredragningslistan den stående punkten "Sektorn informerar". Här finns möjlighet att informera nämnden om det rådande läget, vilket också görs när situationen föranleder behov av detta.

Att utbildningsnämnden, vid återrapport om otrygghet och oroligheter vid någon skolenhet, ska bistå vid insättning av kamerabevakning samt väktare om sådant behov föreligger

Ansaret för att det inte förekommer ordningsstörningar och att säkerheten kan upprätthållas ligger på skolan. Det är möjligt att införa kamerabevakning på skolor, dock krävs det mycket starka skäl för att kamerabevakning ska tillåtas på en skola under verksamhetstid. I första hand ska alternativa, mindre integritetskänsliga tillvägagångssätt användas. När det gäller väktare finns möjlighet för verksamheterna att avropa denna tjänst utifrån det bevakningsavtal som finns för Gävle kommun.

Att utbildningsnämnden ska kartlägga behovet av utbildning i hantering av hot och våld hos medarbetare inom kommunens grund- och gymnasieskolor

Det finns inom Utbildning Gävle en fokusgrupp kring säkerhet, hot och våld. Inom ramen för fokusgruppens arbete ser man bland annat över vilka rutiner som finns och vilka rutiner som behöver upprättas när det gäller utbildning och stöd inom området planering och beredskap, utifrån att det ska upprättas en beredskapsplan i enlighet med

kommande lagstiftning. I fokusgruppen ingår representanter för centralt representerade fackförbund, HR-strateg, verksamhetschef för verksamhetsstöd, verksamhetschef för gymnasieskola och anpassad skola samt kommunikatör.

Det pågår en utbildningsinsats där enheten för säkerhet och beredskap genomför utbildningar kring pågående dödligt våld (PDV). Sedan insatsen påbörjades har 14 skolor genomfört utbildningen och ytterligare tolv skolor är inplanerade. Därutöver har elevhälsans personal genomgått utbildning. Även personalen som ingår i vikariepoolen för Utbildning Gävle kommer att utbildas.

Att utbildningsnämnden ska kartlägga vilka andra trygghetsskapande åtgärder Gävle kommuns grund- och gymnasieskolor är i behov av

Varje skola har en trygghetsplan som upprättas årligen. Syftet är att säkerställa en trygg arbetsmiljö vid skolan och en arbetsmiljö fri från kränkningar och diskriminering. Trygghetsplanen ska bland annat innehålla en redogörelse för vilka åtgärder som verksamheten planerar att påbörja eller genomföra under det kommande året och en redogörelse för hur de planerade åtgärderna i föregående års plan har genomförts.

Inom ramen för Gävlemodellen genomförs årligen en trygghetsenkät för att kartlägga hur eleverna upplever tryggheten på skolan. Eleverna ges tillfälle att peka ut riskområden i samband med trygghetsenkäten.

Riskbedömningar görs kontinuerligt utifrån behovet i verksamheten. Dessa riskbedömningar dokumenteras. Vid behov tas handlingsplaner fram. Handlingsplan mot hot och våld uppdateras årligen.

Inom ramen för Utbildning Gävles fokusgrupp kring säkerhet, hot och våld pågår ett arbete med att identifiera behovet av att tydliggöra och

skapa systematik i verksamheternas arbete för att undersöka risker för hot och våld.

Som nämnts pågår ett arbete där Utbildning Gävle tillsammans med enheten för säkerhet och beredskap och GFAB ser över lagändringarna avseende stärkt skolsäkerhet och upprättandet av beredskapsplaner. Beredskapsarbetet handlar om att planera, utbilda och öva för att ha beredskap att hantera allvarliga våldssituationer och hot om allvarliga våldssituationer. Rapportering till utbildningsnämnden avseende detta arbete kommer att göras.

GFAB beaktar säkerhetsaspekten vid utformningen av undervisningslokaler i både ny- och ombyggnation i enlighet med Utbildnings Gävles säkerhetsstrategi, genom lokalprogram och projekteringskrav. GFAB har som ingång att öka skyddet och minska sårbarheten för verksamheterna samt att se till att lokalerna ska understödja personalens och elevernas förmåga att kunna fly, söka skydd och larma.

GFAB upprättar en säkerhetsplan i samtliga projekt kopplade till skolor/förskolor. I denna säkerhetsplan tas samtliga parametrar relaterade till fysisk säkerhet med: utrymning, utestängning, sektionering, inrymning, skalskydd, inbrottslarm, brandlarm och även andra byggnadstekniska delar så som behov av polykarbonatglas och inkrypningsskydd. Det pågår även ett arbete där man ser över vilka säkerhetsnivåer de olika skolenheterna ligger på i nuläget.

Det pågår en implementering av en säkerhetsapplikation för Gävle kommuns personal inom förskola, grundskola, gymnasieskola och anpassad skola. Säkerhetsapplikationen hanterar kommunikation mellan personal vid akut fara.